

۱۰ اردیبهشت روز ملی خلیج فارس

خلیج فارس (یا شاخاب پارس) آبراهی که پس از خلیج مکزیک و خلیج هادسون سومین خلیج بزرگ جهان بشمار می‌آید. خلیج فارس از شرق از طریق تنگه هرمز و دریای عمان به اقیانوس هند و دریای عرب راه دارد، و از غرب به دلتای رودخانه اروندرود، که حاصل پیوند دو رودخانه دجله و فرات و پیوستن رود کارون به آن است، ختم می‌شود. در این میان سواحل شمالی خلیج فارس تماماً در جغرافیای سیاسی ایران قرار دارند. به سبب وجود منابع سرشار نفت و گاز در خلیج فارس و سواحل این آبراه در سطح بین‌المللی، منطقه‌ای مهم و راهبردی است.

نام تاریخی این خلیج، در زبان‌های گوناگون، ترجمه عبارت «خلیج فارس» یا «دریای پارس» بوده‌است. همچنین در تمام نقشه‌های سازمان‌های بین‌المللی نام رسمی این خلیج، «خلیج فارس» است. سازمان آبنگاری بین‌المللی از نام «خلیج ایران» برای آن استفاده می‌کند.

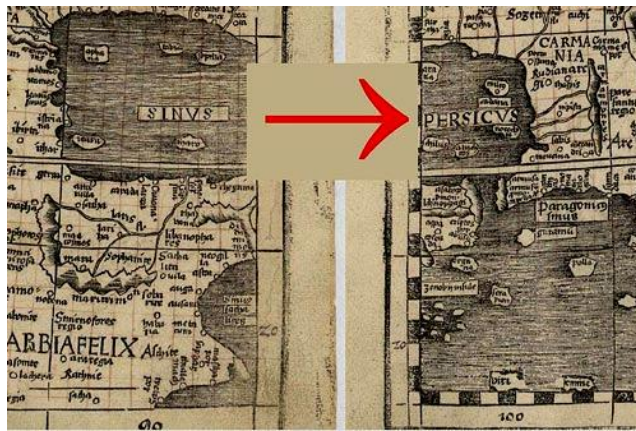
تاریخچه پیدایش خلیج فارس

زمین‌شناسان معتقدند که در حدود پانصد هزار سال پیش، صورت نخستین خلیج فارس در کنار دشتهای جنوبی ایران تشکیل شد و به مرور زمان، بر اثر تغییر و تحول در ساختار درونی و بیرونی زمین، شکل ثابت کنونی خود را یافت.

محدوده رسمی و بین‌المللی مرزهای آبی خلیج فارس بر اساس اعلام سازمان آبنگاری بین‌المللی: محدوده شمال شرقی خلیج فارس و دریای عمان است.

آب و هوای خلیج فارس خشک و نیمه استوایی است. بیشتر رودهای ورودی به این خلیج ۲۰۰ چشمه آب شیرین در کف و ۲۵ چشمه آب کاملاً شیرین در سواحل آن جریان دارند که منشا همگی آنها از کوههای زاگرس در ایران است. آب‌های شیرینی که وارد خلیج فارس می‌شوند عمدتاً محدود به روان آب‌های کوههای زاگرس در ایران و کوههای ترکیه و عراق است.

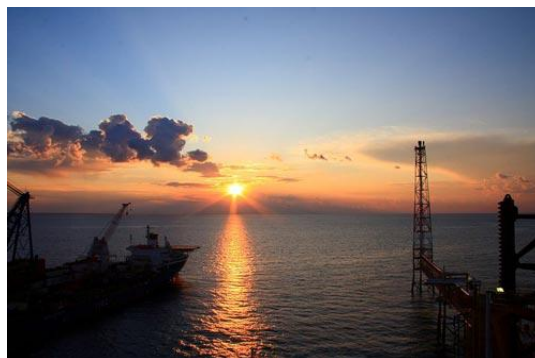
رودخانه‌های اروندرود، کارون، جراحی، مند، دالکی و میناب بزرگترین و پرآب‌ترین رودخانه‌هایی هستند که به خلیج فارس می‌ریزند که بیشتر سرچشمه‌های آنها در کوههای زاگرس قرار دارند.

ایران در راستای حفظ میراث فرهنگی، معنوی و تاریخی خود، روز ۱۰ اردیبهشت ماه را که همزمان با اخراج پرتغالی‌ها از تنگه هرمز است، روز ملی خلیج فارس در تقویم رسمی خود ثبت کرده است.

جزایر خلیج فارس

جزایر زیادی در خلیج فارس وجود دارند که برخی از آنها از اهمیت بالایی برخوردارند و به کشور ایران تعلق دارند. این جزایر عبارتند از: قشم، کیش، جزیره خارک، ابوموسی، تنب بزرگ، تنب کوچک و جزیره لاوان و سیرپ .. خلیج فارس در محور ارتباطی بین اروپا، آفریقا، آسیای جنوبی و جنوب شرقی آسیا، از نظر راهبردی در منطقه از جایگاه خاصی برخوردار است. بطور کلی، خلیج فارس از نظر جغرافیای سیاسی، استراتژیک، منابع انرژی فسیلی، و تاریخ و تمدن یک پهنه آبی مهم و حساس در دنیا محسوب می‌شود.

نمایی از طبیعت زیبای خلیج فارس

یونانیان و تاریخ باستان

در تمامی نقشه‌های کهن نام خلیج فارس را ثبت شده‌است. یونانی‌های باستان، از جمله بطلمیوس، این خلیج را «پرسیکوس سینوس» یا «سینوس پرسیکوس» که همان خلیج پارس است نامیدند از آنجا که این نام برای نخستین بار برگرفته از منابع غیر ایرانی بود، هیچ نژادی در آن وجود نداشت و یونانیان بودند که اول بار، سرزمین ایران را «پارسه» و «پرسپولیس» یعنی شهر یا کشور پارسیان نامیدند. در سایر منابع نیز خلیج فارس با لفظ پرسیکون کای تاس (Persikonkaitas) نام برده‌اند. مورخان دوران اسکندر نیز از این آبراه به نام «پرسیکون کیت» یاد می‌برد.

گزنفن (Xenophon) تاریخ نگار یونانی هم از آب‌های جنوب ایران به نام خلیج فارس یا خلیج پارسیان یاد کرده‌است.

نام آبراه پارس همیشه «خلیج فارس» است، این آبراه برای ایرانیان که صاحب حکومت‌های مقتدر بوده و امپراتوری‌های آن در سده‌های متوالی گسترده بوده، هم از نظر تاریخی و سوق الجیشی و هم از نظر نظامی اهمیت داشته است تا بدینوسیله بتوانند با کشتی‌های خود به دریای بزرگ دسترسی پیدا کرده و به قدرت تاریخی خود را حفظ کنند.

در دوران معاصر

منابع تاریخی و جغرافیائی دنیا، خلیج فارس را تنها نام مستند تاریخی می‌دانند. وزارت امور خارجه بریتانیا درباره نام این آبراه، هم به صراحت نام خلیج فارس را صحیح دانسته‌است. تحریف نام "خلیج فارس" سناریویی بود که بعد از ملی شدن صنعت نفت طراحی شد.

سازمان ملل و سازمان‌های بین‌المللی نیز بر اصالت تاریخی و حقوقی نام خلیج فارس تاکید دارند. باید توجه داشت که از لحاظ تاریخی سرزمین‌های عربی به مدت ۱۲۰۰ سال جز امپراطوری عثمانی بودند. (جنگ بین الملل اول)

تلاش‌های دولت ایران در برابر تغییر نام

دولت ایران در روز ۱۳ مرداد سال ۱۳۳۷ به دلیل تغییر نام خلیج فارس به خلیج عربی از سوی عراق و برخی دیگر از کشورهای عربی اعتراض خود را به دولت جدید عراق و مصر اعلام کرد. سپس گمرک و پست ایران از قبول محموله‌هایی که به جای خلیج فارس نام خلیج عربی بر روی آن نوشته شده بود، خودداری کرد.

ایران همچنین در مجامع و کنفرانس‌های بین‌المللی نیز در صورت به کار بردن این اصطلاح ساختگی از سوی نمایندگان کشورهای عرب و واکنش نشان داده است.

در یازدهم شهریور سال ۱۳۷۱ هنگامی که نخست وزیر جمهوری یمن در اجلاس سران جنبش عدم تعهد که در جاکارتا پایتخت اندونزی برگزار می‌شد، از نام ساختگی خلیج عربی استفاده کرد، با اعتراض شدید نمایندگان ایرانی رو به رو شد.

او سرانجام از نمایندگان ایران عذرخواهی کرد.